

PATRICIA HIGHSMITH
Bloemen voor Louisa
en andere vroege verhalen

Met een nawoord van Marja Pruis

'Briljant en fascinerend.' – *The New York Times*

Patricia Highsmith liet, toen zij in 1995 overleed, een indrukwekkend oeuvre na van meer dan twintig romans. Als geen ander bracht zij de misdaadroman op het hoogste literaire niveau. Voordat Highsmith beroemd werd met haar debuutroman *Vreemden in de trein*, schreef ze psychologische verhalen. Over ontwortelde immigranten, moedige minnaars, intuïtieve meisjes, vrouwen die heen en weer geslingerd worden door de stormen van het leven. Het zijn verhalen over normen en waarden, het breken van die normen, over het conformeren aan de moraal of juist ertegen rebelleren.

Bloemen voor Louisa en andere vroege verhalen bevat zestien verhalen, waarvan er vier niet eerder in boekvorm zijn gepubliceerd.

'Patricia Highsmith is een auteur die een geheel eigen wereld heeft geschapen, een claustrofobische wereld vol irrationele machten die we steeds opnieuw met angst voor ons eigen hachje betreden.' – Graham Greene

Patricia Highsmith (1921-1995) werd geboren in de Verenigde Staten, maar woonde het grootste deel van haar leven in Frankrijk en Zwitserland. Ze werd bekend door de verfilmingen van haar psychologische thrillers zoals *Strangers on a train* en *The talented Mr. Ripley*. Ook schreef zij korte verhalen en de eerste lesbische roman met een goede afloop, *Carol*.

www.uitgeverijorlando.nl

PATRICIA HIGHSMITH

Bloemen voor Louisa en andere vroege verhalen

Vertaald door Anneke Brassinga,
Lisette Graswinckel en Noor Koch

Met een nawoord van Marja Pruis

uitgeverij
ORLANDO

© 2020 Diogenes Verlag AG, Zürich, Zwitserland

All rights reserved

Oorspronkelijke titel *Ladies, Frühe Stories*

Oorspronkelijke uitgever Diogenes Verlag

© 2023 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,
Amsterdam en Anneke Brassinga, Lisette Graswinckel en
Noor Koch

© 2023 Nawoord Marja Pruis

Omslagontwerp Mariska Cock

Omslagbeeld Else Berg, *Zelfportret*, 1917

© Foto auteur Foto-archiv Diogenes Verlag

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 978 90 832938 8 2

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

INHOUD

De wereldkampioen stuiten	7
Een machtig mooie morgen	22
De schat	56
Toen de marine voor Mobile lag	68
De legende van het klooster van Sint-Fotheringay	91
Het stille midden van de wereld	103
Sleutelbloemen zijn roze	125
Bloemen voor Louisa	130
Een geweldig aardige man	157
Het verhaal van Sydney	166
De heldin	169
Verstoort niet de droom	188
Juffrouw Juste en de groene gypakjes	203
Reikhalzende vogels	213
Betoverende vensters	228
De slakkengek	248
Nawoord	257
Over Patricia Highsmith	261
Verantwoording	263

DE WERELDKAMPIOEN STUITEREN

‘Eet je ontbijt op, Ellie,’ zei Elspeths moeder achter haar rug op die toon die haar stem had als ze intussen aan iets anders dacht. ‘Moet je zien hoe dik de room vanochtend is.’

‘Hm-hm,’ humde Elspeth beleefd. Ze wong haar handen ineen op haar schoot en starde naar haar havermoutpap, die nog steeds dampte hoewel hij was omringd door room als een grijs kasteel in een meer.

Haar moeder hoefde haar niet wijs te maken dat de room die ochtend toevallig dik was. Hij was dik omdat ze in New York waren. Alles wat ze die ochtend ontbeten kwam uit de winkel en was peperduur. De koffie geurde glimmend zwart en ze proefde de bacon in de lucht. Toch lurkte onder de ontbijtgeur nog de geur van de kamer zelf, een onvriendelijke mengelmoes van iets zoetigs als damesparfum en poeder, het muffige van tapijt en stoffering en de gloeiende verflucht van de radiator. Elspeth kon merken dat hier al veel mensen hadden gewoond voordat zij hier kwamen. Het was geen specifieke geur zoals haar bij sommige mensen thuis was opgevallen.

‘Mama, is dit huis een kerk?’ vroeg Elspeth ongerust.

‘Nee, lieverd. Het is een appartementengebouw.’

Al was ze slaperig geweest toen ze gisteravond waren aangekomen, het gebrandschilderde glas in de ruitjes van een deur beneden was Elspeth bijgebleven. ‘Ook niet onderdeel van een kerk?’

‘Nee, Ellie. Hoe kom je daar nou bij? Het is gewoon een

groot huis met appartementen. Er zijn heel veel van dit soort grote gebouwen in New York.'

Gerustgesteld draaide Elspeth zich weer om.

Ze herinnerde zich haar opwinding als thuis de naam New York was gevallen. Telkens wanneer haar ouders het idee bespraken om naar het noorden te verhuizen, had ze als een idioot staan springen en roepen: 'Ik wil naar New York, nu nu nu!' Ze had zelfs lopen opscheppen tegen Francey Pat en Jordy, haar twee beste vriendinnen, dat ze naar de grote stad verhuisde, waar ze allerlei avonturen zou beleven en dingen zou zien waar zij gewoon geen idee van hadden. Nu voelde ze zich oud en beschaamd. De vorige avond was ze in nog slaap gevallen, al fantaserend over het Empire State Building, het hoogste gebouw ter wereld, en de ritjes die ze met de lift op en neer zou maken. Maar nu wilde ze er niet meer naartoe.

Ze drukte haar samengevouwen handen dieper in haar schoot en sloeg haar ogen neer. 'Het spijt me, New York. Het spijt me.' Ze fluisterde niet eens, maar haar lippen bewogen.

'Je moet mevrouw Sears een bedankbriefje schrijven voor de portefeuille, Ellie. Het was attent van haar om je een afscheidscadeau te geven.'

'Hm-hm.'

Haar moeder stond achter haar en streek haar sluike, donkerblonde haar glad dat boven het ronde katoenen kraagje van haar jurk naar buiten toe omkrulde. Gesterkt door haar moeders handen, door het toonloze maar vertrouwde deuntje dat haar moeder neuriede terwijl haar handen langs haar kin gleden, leunde Elspeth tegen haar aan en nam de kamer loom maar bezorgd in zich op.

De kamer had een eigenaardig publieke aanblik. De eigendommen van haar familie leken er maar zo'n beetje in te staan als tassen in een wachtruimte. De muren waren kil grijswit en Elspeth was zich ervan bewust dat de vuile vegen en ook de

versleten plekken in het tapijt waren gemaakt door andere, onbekende mensen. In de badkamer stond een lange badkuip op echte pootjes en onder de kranen zaten bruine strepen waar water sijpelde met een griezelig geluidje alsof mensen opgewonden smoesden. Ze had het gisteravond kunnen horen vanaf de stretcher in de hoek waar ze sliep. Ze hoorde het nu ook af en toe als de koffiepot stopte met pruttelen.

‘Waarom is papa weer weggegaan?’

‘Hij is de deur uit om een krant te halen. Hij is zo weer terug.’

Hun eigen klok tikte zachtjes op een groot bureau en gaf een tijd aan die er helemaal niet toe deed. Halfelf, wezen de wijzers aan. Thuis zou ze ’s zondags om halfelf op de schommelbank van de veranda hebben zitten wachten, rechtop zodat haar jurk niet kreukte, tot oom John, tante Lettie en haar neefje Pully haar met de auto kwamen halen om naar zondagschool te gaan. Ze zou de strippagina hebben zitten lezen, maar enkel met een half oog omdat ze zou bedenken hoeveel leuker het was om de strips te lezen als zondagschool weer achter de rug was.

‘Bezorgen ze hier geen kranten?’

‘Natuurlijk wel, als je hier lang genoeg woont. Maar wij zijn hier pas sinds gisteren, Ellie. Denk je dat ze weten dat we een krant willen?’ Haar moeder boog zich lachend over haar heen en probeerde haar ook aan het lachen te krijgen.

Elsbeths mond was een strakke korte streep. Zij vond er niets grappigs aan dat niemand wist of zich erom bekommerde of ze de zondagskrant kregen of niet. Ineens werd ze gegrepen door het akelige gevoel dat al die tijd in haar had rondgewroet.

‘Mama, wat is er mis met dit huis?’ Haar stem klonk schril, alsof ze huilde.

‘Niets, lieverd! Wat bedoel je?’

Beschroomd boog Elspeth het hoofd, alsof ze iets had gezien wat ze niet had mogen zien. Op dat moment wist ze dat haar moeder het wist. Er was iets mis met het huis en met de hele ochtend. Het was iets wat ze konden voelen, horen, proeven, ruiken – alles, behalve zien. Iets waardoor ze ineengedoken zat en haar adem inhield, niet in staat woorden te vinden om haar moeder te vertellen wat dat gevoel was. En als haar moeder er niet over sprak, misschien hoorde je er dan niet over te spreken. Zou het gevoel verdwijnen, vroeg Elspeth zich af, of zou er iets gebeuren?

Het licht van de twee hoge ramen was ijl en schel tegelijk en reikte tot in de verste hoeken van de kamer. De huid van Elspeths moeder zag nog bleek van langdurige bescherming tegen een ondoenlijke zon, zodat ze het vreemde licht als een prille grasspriet leek door te laten. Ze was eind twintig en oogde zelfs nog jonger.

Uiteindelijk wendde ze haar mijmerende blik af van de ramen, draaide het vuur laag onder de bacon, schoof de spatel onder de vijf plakjes en draaide ze behendig om.

Ze had weer die gewaarwording van plechtige eenzame eerste keren bij wat ze deed. Dit was de eerste maaltijd die ze in New York bereidde, had ze bij zichzelf gedacht, en dit waren de eerste lapjes bacon. En nu dacht ze, hoe belachelijk ook, dat dit de eerste keer was dat ze hun eerste New Yorkse bacon omdraaide. Er school een element van dramatiek en inwijding in de eenvoudige dingen die ze alle drie die ochtend hadden gedaan, iets waarom ze zou hebben gegrint als het niet ook een blijk van hun isolement was geweest. Haar leven lang zou het gevoel van deze zondag haar bijblijven: deze kamer, die onverschillig tegenover hun aanwezigheid stond, zoals het hele noorden onverschillig tegenover hen stond, het gebrom van buiten, dat af en toe een daverende climax bereikte waarvan ze wist dat de verhoogde spoorlijn de oorzaak was, en het geluid van een grammofoon

een paar deuren verder, die steeds hetzelfde populaire liedje speelde.

Ongelovig besepte ze dat alles wat haar zintuigen haar over deze ochtend en deze stad vertelden, haar onvermijdelijk zozeer vertrouwd zou worden, dat alles wat ze kende van andere ochtenden en een andere stad vreemd zou gaan lijken, misschien zelfs vermengd zou raken met vrees. De herinnering zou haar altijd bijblijven, en het sprongetje van haar hart waarmee de herinnering gepaard ging zou altijd exact haar bewustzijn van dit moment in deze kamer oproepen.

Voor de derde keer draaide ze de vlam uit onder de koffie, waarna ze de brander langzaam weer aanstak omdat AJ van sterke koffie hield. Vanochtend had ze een uitgebreid ontbijt willen maken zoals ze dat thuis op zondag zouden hebben gegeten. Het was alweer zo lang geleden dat ze zelf hadden gekookt, niet sinds het grote diner bij mama op donderdagavond, voordat ze op de trein waren gestapt. Het voelde als lang geleden dat ze de wortels had gezoet en zelf op tafel had gezet. Maar hier zaten ze dan, in een New Yorks appartement. Ze hadden er geluk mee gehad, hoe morsig het ook was, want een hotel hadden ze zich niet lang kunnen veroorloven.

Die ochtend bleek het gas nog niet aangesloten en had de huismeester haar te kennen gegeven dat dit niet voor maandag kon worden hersteld. Gloeiend van schaamte om haar onbeleeft vasthoudendheid, had ze haar mannetje gestaan en gezegd: 'Maar u zou me er zo'n groot plezier mee doen... als het ook maar enigszins mogelijk is?' Waarop de huismees-ter uiteindelijk, met een botte manier van doen die de verne-dering compleet maakte, de conciërge was gaan halen, en ze het gas aangesloten had gekregen vlak voordat AJ thuiskwam van de kruidenier. Ze had er niets over tegen AJ gezegd. Er zouden nog genoeg kleine perikelen volgen waarvan ze beiden

op de hoogte waren. Ze was er trots op dat ze de huismeester had weten over te halen. Ze had van iedereen gehoord dat je in de grote stad je poot stijf moest houden en dat de noorderlingen je daar uiteindelijk om respecteerden. Zo zou AJ zich moeten gedragen als hij morgen een baan ging zoeken. Ze kon zich hem moeilijk voorstellen als iemand die zijn poot stijf hield, maar de proeven van zijn werk zouden toch zeker voor zichzelf spreken. De beste letterschilder van Birmingham was vast wel een baan ergens in New York waard. Ineens besepte ze dat haar geloof in zijn kunnen echt grenzeloos was.

Het was vreemd, maar ze geloofde meer in hem nu ze in New York waren dan toen ze het thuis over verhuizen hadden gehad. Ze hadden het zo vaak besproken, of ze moesten gaan, wanneer ze dan moesten gaan, bang als vogeltjes die voor het eerst uitvlogen. 'Iedereen met serieuze ambitie,' had AJ op die momenten vaak gezegd, 'wil naar New York, Lei.' Maar op elke nieuwe discussie was altijd een moment stilte gevolgd, waarin ze allemaal, zelfs Ellie, een bepaald droombeeld van New York hadden aanschouwd, dat bestond uit wolkenkrabbers, mensenmassa's en, op de een of andere manier, een gelukkiger leven voor hen allemaal, zij het een droombeeld overschaduwde door de vrees dat zijzelf, om wat voor reden dan ook, niet goed genoeg zouden zijn om in New York te blijven als ze er eenmaal waren. Hoe dan ook, dacht Leila, we zijn er en de eerste hindernis is genomen. Zo was die ochtend gebleken dat de huismeester geen hart van steen bezat, zoals ze in eerste instantie had gedacht. Het zou alleen moed en doorzettingsvermogen vergen, maar ze was er zeker van dat ze die beide kwaliteiten alle drie bezaten.

Haar oog viel op het nieuwe sabelbontje dat aan de binnenkant van de kastdeur hing, en haar hart sprong op als gevolg van een ander soort herinnering. Mama, Lettie en haar broer Reeves hadden het haar op donderdagavond cadeau gedaan. Het was te chic vergeleken bij de rest van haar

garderobe, vooralsnog te nieuw en te veel zichzelf om eruit te zien alsof het van haar was. Ze hadden het haar cadeau gedaan als een soort harnas tegen het onbekende noorden, een boodschap aan alle vreemdelingen dat zijzelf en haar familie fatsoenlijk waren. Het bontje zou, in tegenstelling tot de kamer, naar haar toe groeien. Nooit meer, zelfs niet de eerstvolgende keer dat ze het bontje bekeek, zou ze haar eigen jeugdigheid, kwetsbaarheid en trots ervaren zoals op dat moment.

Op de gang ratelde de lift dicht en weerkaatsten AJ's voetstappen op de stenen vloer. Leila liep ze glimlachend tegemoet, streek haar haar glad en opende de deur voordat hij die had aangeraakt.

Op zijn smalle, vrij serieuze gezicht brak een glimlach door. 'Hallo, Lei!' zei hij met een stapel kranten in zijn armen. Zijn overjas en zijn korte, blonde, steile haar geurden naar de frisse buitenlucht; de meegebrachte kranten naar verse drukinkt. 'Dat ontbijtje ruikt goed, zeg! Hé, Ellie, fijn dat je zoals altijd op ons hebt gewacht.'

Elspeth wrong haar handen samen, maar nu van plezier. 'Ja, echt waar!' Ze was blij dat ze had gewacht.

'O, echt waar?' zei hij plagerig.

Leila volgde hem met haar ogen toen hij zijn overjas in de kast hing en zijn manchetten rechtrok op de nette, bescheiden wijze die haar al bij hun eerste ontmoeting was opgeval- len. Die glimlach op zijn gezicht toen ze zojuist de deur open- deed zou ze nooit vergeten. Ik heb van deze kamer nu al een plek gemaakt waar hij zich thuis voelt, dacht ze bij zichzelf, en ze wist dat ze hem nooit zou vertellen dat ze bang was ge- weest, toen hij de deur uit was, dat hem iets was overkomen.

'Ik moest nog een fiks eind lopen om een *New York Times* te vinden. Wie op banenjacht wil, moet kennelijk eerst op krantenjacht.' Glimlachend ging hij aan de klaptafel zitten, behoedzaam, om niet tegen de fragiele poten te stoten. 'En

moet je horen, Lei, de kruidenier wist niet wat ik bedoelde met “zoete melk”. Hij zei: “Wát voor melk?” AJ strekte zijn hals naar Elspeth om haar aan het lachen te krijgen.

‘Nou zeg!’ reageerde Leila met een lachje terwijl ze haar hoofd met halfgesloten ogen afwendde, zoals ze vaak deed als ze iets grappig vond, maar nu vooral omdat AJ van haar verwachtte dat ze het grappig vond.

‘Uiteindelijk begreep hij dat ik melk wilde, maar toen zei hij dat hij geen zoete had. “Doe dan maar karnemelk,” zei ik. “Die hebben we ook niet,” zei hij.’ AJ pakte lachend een sneetje toast, maar met een sombere zweem in zijn blauwe ogen. Hij herinnerde zich de drie mensen die na hem de zaak waren binnengekomen, hun ongeduldige glimlachjes naar elkaar tijdens zijn moeizame gesprek met de man achter de toonbank, zijn besef dat hij eigenlijk een andere taal sprak dan zij. ‘Hoe dan ook,’ besloot hij, met een lichte bloos omdat hij Leila en Ellie minder aan het lachen had gekregen dan hij had gehoopt, ‘in New York heb je geen zoete melk. Alleen melk of karnemelk.’

Elspeth dwong zichzelf tot een eerste lachje. ‘Wat grappig,’ merkte ze op. En ineens vond ze zichzelf heel volwassen klinken, want ze had dit uit beleefdheid gezegd, omdat ze wist dat haar papa in de winkel hetzelfde enge gevoel had gehad dat zij en haar moeder hier in de kamer hadden gehad. Elspeth was ontredderd. Ze wilde haar hoofd laten hangen, van tafel opstaan en naar buiten rennen. Maar hier kon ze niet naar buiten.

‘Mama, mag ik een beetje koffie?’ vroeg ze roekeloos.

‘Natuurlijk mag dat, liefje!’ Haar moeder glimlachte en Elspeth zag het kopje meer dan halfvol worden terwijl haar vader en moeder in gesprek waren.

Uit een klein flesje in de vorm van een melkfles schonk Elspeth room in haar koffie en observeerde hoe die smeüig wervelde en haar koffie geleidelijk bruin en toen okergeel

kleurde. Langzaam en waakzaam deed ze er drie schepjes suiker in, waarbij ze elk moment verwachtte op de vingers te worden getikt. Maar niemand merkte het op. Elspeth roerde heel lang voordat ze een eerste slokje nam, maar ineens vertrok haar mond zo vreselijk dat die niet meer om de rand van het kopje paste. Ze moest huilen en morste koffie toen ze het kopje wilde neerzetten.

‘Elspeth!’

‘Wat is er, Ellie?’

Elspeth boog haar hoofd dieper en dieper. Ze wist niet precies wat er was, behalve alles. Ze wilde de koffie niet. Thuis zou ze nooit koffie hebben gekregen. Dit was het zoveelste bewijs.

‘Ze is moe,’ zei haar moeder.

‘Niet waar!’ protesteerde Elspeth en ze hief haar hoofd nu zo hoog mogelijk. Ze stond waardig van tafel op en liep langzaam naar het raam, zonder een kink te geven, ook al was ze aan het huilen. Ze wilde nonchalant opmerken dat ze gewoon geen trek had, maar ze durfde niet op haar stem te vertrouwen.

‘Kom maar, dan ruimen we even op,’ riep haar papa van de tafel. ‘Daarna lezen we met zijn allen samen de strippagina’s. Wedden dat je nog nooit zoveel strippagina’s bij elkaar hebt gezien als ze hier hebben? Ik heb wel drie kranten met strippagina’s.’

Elspeth bespeurde bij zichzelf niet de geringste behoefte om strippagina’s te lezen. Ze begon weer te huilen, stilletjes, met een vertrokken, afgewend gezicht. Er was iets vreselijk mis als de strippagina’s haar gestolen konden worden. Ze hoorde haar ouders over haar praten, maar ze nam niet eens de moeite om mee te luisteren.

Ze stond bij het raam en staaarde lusteloos naar de vieze, grauwege gevel van het gebouw aan de overkant van de straat.